

Teknik- og Miljøforvaltningen
Center for Bydesign
Njalsgade 13, 2.+3. sal
Postboks 447
1505 København V

København d. 8. januar 2009.

Vedr. forslag til lokalplan ”Sundevedsgade-karreen” med kommuneplantillæg og byfornyelsesbeslutning

Københavns Bymuseum har modtaget materiale vedrørende ovenstående lokalplanforslag og har foretaget en gennemgang af sagen.

Københavns Bymuseum er imod nedrivningen af småhusene samt de tilhørende baghuse langs Enghavevej og Vesterbrogade 107c.

Forhusene, Enghavevej 10-14, danner sammen med baghuse et samlet kulturmiljø.

De lave huse langs med Enghavevej bør bevares, da de er de eneste tilbageværende bygninger, der kan medvirke til at give et billede af, hvordan Vesterbro så ud i 2. halvdel af 1800-tallet. Før den kraftigere befolkningsvækst og medfølgende spekulationsbyggeri i slutningen af 1800-tallet var Vesterbro en forstad. Disse lave huse er den sidste rest af dette forstadsbyggeri, den sidste mulighed for også at fortælle denne historien om Vesterbro.

Baggårdshusene viser på den ene side diversiteten inden for håndværkererhverv i slutningen af 1800-tallet. Fra mindre snedkervirksomhed til stort værksted. Samtidig viser baggårdshusene også den udvikling, der skete indenfor industrien i Danmark. Industrialiseringen sætter ind i Danmark i sidste halvdel af 1800-tallet. Denne udvikling sætter også sit præg på håndværkererhvervet. Flere funktioner, som før havde været forbeholdt forskellige håndværkere, kunne nu i stedet udføres industrielt. Værkstedsbaghuset bag Enghavevej 10 fra 1877 er et eksempel på den førindustrielle håndværkertradition, mens værkstedsbaghuset bag Vesterbrogade 107c fra 1900 har haft en mere industrialiseret form for håndværk, med specialisering af arbejdsopgaverne. Baggårdshuset bag Enghavevej 14 fra 1887 er en tidlig og mindre form for fabriksbygning, som repræsenterer den tidligere industrialisering i Danmark. Baghuset og den tilhørende kedelbygning med den høje skorsten er opført af listefabrikant F. Andersen. I kedelbygningen var en dampmaskine, der producerede energi til virksomheden i baghuset. Dette baghus med det tilhørende kedelhus og skorsten er formentlig det sidste af sin art, der findes i København. Københavns Bymuseum vil gerne pointere vigtigheden i at bevare disse bygninger, da de er de sidste til at fortælle denne del af, ikke kun Vesterbros, men også Københavns historie. De forskellige former for baggårdsværksteder og -fabrikker er alle en del af de tidlige industribygninger, som blev placeret blandt beboelse, tit i baggårdene, hvor-

imod den industri, der blev bygget senere, oftest blev placeret afgrænset fra bebyggelse.

Et baggårdsmiljø som dette er meget vigtigt at bevare. Saneringer har gennem tiden udslettet de fleste af de baggårde med erhverv, som tidligere var så karakteristiske for området. I de berørte baggårde er mange af de oprindelige bygninger velbevarede og står i store træk, især i det ydre, som ved opførelsen. Dele af dette byggeri, bl.a. det femetagers høje baggårdshus bag Vesterbrogade 107c og skorstenen til fabriksbygningen bag Enghavevej 14, kan ses fra Enghavevej og er dermed med til at give området et helhedsindtryk som gammelt industri kvarter.

Ydermere kan Bymuseet tilføje, at Storm Ps barndomshjem var Enghavevej 10. På Københavns Bymuseums hjemmeside findes der yderligere oplysninger om disse bevaringsværdige og kulturhistorisk interessante bygninger. Se http://www.bymuseum.dk/index.php?option=com_content&view=article&id=151&Itemid=513 Museet vil også gerne henvise til arkæolog Hanne Fabricius hjemmeside <http://www.tyra.dk/Vesterbro.htm>

Sundevedsgade 3A-C kan også nedrives ifølge lokalplanforslaget. Bygningen er formentlig fra begyndelsen af 1900-tallet og er et typisk byggeri for denne tid.

Ifølge lokalplanforslaget skal nybyggeriet indpasses *naturligt i kvarteret både hvad angår proportioner og materialevalg*. Det er dog svært at se, hvordan et 9½ etagers højhus indpasser sig naturligt i kvarteret. Godt nok er højden reduceret med en halv etage i forhold til startredegørelse, men proportionerne kan ikke siges at være tilpasset det eksisterende.

I lokalplanforslaget henvises der til de tidligere SAVE-registreringer, de såkaldte bydelsatlas. Københavns Bymuseum vil gerne gøre opmærksom på, at disse ikke er ajourført. De tidligere SAVE-registreringer var en sammenlægning af arkitektoniske og kulturhistoriske bevaringsværdier, men dette er to forskellige parametre og burde vurderes særskilt. Dette er der taget højde for i de nye SAVE-registreringer (Visuelt Bygningsregister), som Københavns Bymuseum, i samarbejde med Center for Bydesign, har udført i udvalgte områder de seneste år. Læs mere på:

<http://www.planogarkitektur.kk.dk/Arkitektur/Bygningsregistrering.aspx>
Bymuseet stiller sig uforstående overfor, hvorfor der overhovedet henvises til SAVE-registreringerne, når der alligevel ikke tages hensyn til den bevaringsværdige bebyggelse. Lokalplanforslaget begrundes det med, at bebyggelsen er for dyr at restaurere eller at de er utidssvarende, men dette gør ikke bebyggelsen mindre bevaringsværdigt.

Hvis ikke denne Vesterbrobebyggelse bevares, mister hele området store kulturhistoriske værdier! Derfor vil museet gerne opfordre til, at lokalplanforslaget genovervejes.

Museet synes, at det er glimrende idé at lave en plads på Enghavevej, men vil foreslå at lokalplanforslaget i stedet giver mulighed for nedrivning af forhus, Enghavevej 4, med tilhørende baghus og lader forhusene, Enghavevej 10-14, med tilhørende baghuse og kedelhus stå.

Med venlig hilsen

E.b.

Stefanie Høy Brink
Stud.mag.
Københavns Bymuseum
etnologi@kff.kk.dk
3328 4202